

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Voluntatem Dei necessario ferri in res poßibiles, libere tamen in res
futuras, probabilius est. c. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

poss. Filium dei generari, de quo tamen ex professo dicemus disp. 144.

CAPVT II.

Voluntatem Dei necessario ferri in res possibiles, libere tamen in res futuras probabilis est.

Ego vero existimo cum Scoto in 3. d. 32. q. unica, in principio, distinctione opus esse: aut enim sermo est de amore simplicis complacentie tantum, qui dici solet simplex affectus, & hoc amore vult deus omnes creaturas possibiles non libere, sed necessario: aut loquimur de voluntate, & amore efficaci, quo vult creaturis dare existentiam, & eas producere; & hoc amore diligit creaturas possibiles non necessario, sed libere: sententiam hanc videor mihi ex antiquis, & recentioribus Scholasticis colligere, eamque probabiliorum esse paucis demonstrabo: docent igitur Ricard. in 1. d. 45. art. 1. q. 5. ad ultimum, & Dionys. Carth. q. 1. circa finem, Scotus loco citato, & Caietan. infra q. 34. artic. 2. §. Ad imaginationes, respondens ad primum Scoti, creaturas possibiles, quatenus possibiles sunt, absque ullo ordine ad existentiam diligi a deo. Explicat autem Scotus hanc sententiam de amore simplicis complacentie, de quo plane ceteri etiam intelligunt: eam vero plurimi ex schola S. Th. iam cum Caiet. sequuntur: explicare autem possemus Doctorem sanctum, ut non loqueretur de hoc amore simplicis complacentie, sed de amore efficaci.

Sicut

Creaturas
tantum
fuerunt
a Deo
dilecti
patant
aliqui
Alexand.
Bonavent.
S. Thom.

Psal. 115

Dicit id
S. Thomas

Tertio

Creaturas
tantum
fuerunt
a Deo
dilecti
patant
aliqui
Alexand.
Bonavent.
S. Thom.

Scotus

Prior pars
sententia.Posterior
pars.

Ricard.

Dionys.

Carth.

Scotus

Caietan.

Prior pars
probat.Deus neces-
sario diligit
res possibiles
quoniam ex
eius natura

8

Confirmatio.

ratio. Ceterum aduertendum est, cum dicimus, Deum seipsum necessario, non libere diligere, per liberum intelligi id, quod indifferens aequale est ad esse, & non esse: hoc dixerim propter Scotum, qui, cum nobiscum in re conueniat, & dicat Deum necessario se diligere, vult appellare hanc dilectionem liberam, hoc est, voluntariam a principio cognitionis, de quo latius dicemus disput. 164.

Hoc vero supposito quod nullus negat, quod attinet ad alia extra Deum, Alexand. in 1. p. q. 34. m. 4. & Bonavent. in 1. d. 35. art. 1. q. 2. opinantur non diligi a Deo creaturas, nisi futuras: in quam sententiam non leuiter inclinat S. Thom. Ex quo inferunt Alexand. & Bonavent. Deum non esse omnino potentem, sicut esse omnipotens, nam omnipotens dicitur respectu omnium rerum possibilium, eo quod omnia possibilia potest producere, volens autem solum dicitur respectu futurorum. Probant vero hanc sententiam ex Psalm. 115. Omnia, quaecumque voluit, fecit: cum ergo non fecerit omnia possibilia, sequitur ea non voluisse, nam, si voluisset, fecisset.

Porro huius sententiae fuisse S. Thom. colligi videtur primo ex art. 3. ubi cum dicat in vniuersam, & nulla facta distinctione creaturas a Deo libere diligi, asserit nihilominus eandem necessario cognosci. Discrimen vero constituit in solutione 6. eiusdem articuli, quoniam res cognoscuntur a Deo, quatenus in ipso sunt, intelligit obiectione, loquitur enim de ipsis secundum earum proprias rationes: diliguntur autem, ut sunt in seipsis, hoc est, ut existunt in aliqua differentia temporis; & quia in ipso Deo necessario sunt, necessario etiam cognoscuntur, quia vero non necessario sunt in aliquo tempore, non necessario diliguntur: eandem doctrinam habet infra art. 6. ad 2. ut enim late retulimus supra disput. 24. S. Th. existimat, nulli creaturæ, nisi existenti, & prout coniunctæ existentie in aliqua differentia temporis bonitatem conuenire: quare cum voluntas per modum complacentie, & prosecutionis non sit nisi circa bonum, sequitur voluntatem vel non ferri in creaturas sub esse possibili, & secundum essentiam nunc de consideratas, sed solum in res, & creaturas futuras. Idem habet 1. contra gen. cap. 8. in vltima ratione, quam eius sententiam fuisse ibidem explicauimus. Idem meo iudicio docuit Ferrar. 1. contra gen. cap. 8. & 4. c. 13. §. Dicitur secundo, ut ex professo deduxi disputatione citata.

Ex hac vero opinione sequitur, creaturas non diligi a deo necessario, sed solum libere, ac proinde seipsum solum necessario diligere, de creaturis id patet, nam si Deus vult creaturas futuras, circa possibiles vero, nec ullo modo futuras, non veritate eius voluntas, fit, ut libere omnino eas velit, quatenus vult eas fore: sicut enim libere futuræ sunt, sic etiam libere Deus vult eas fore: quomodo vero voluntas dei feratur in creaturas futuras cap. 3. videbimus.

Huius doctrinæ consentaneum est id, quod quidam Thomistæ asserunt, nimirum Spiritum sanctum non procedere per amorem aliquem creaturarum, cum tamen ipsi asserunt, verbum genitum intellectione eorum sub esse possibili: quia scilicet creaturæ libere diliguntur; cum solum diligantur futuræ: processio autem Spiritus sancti est necessaria: at possibile creaturæ cognoscuntur necessario, quare cognitione illarum putant

Ratione vero probatur, quoniam si Deus libere diligeret creaturas possibiles, posset ab æterno eas diligere, & non diligere, sicut etiam futuras, quare si eas nunc ita diligeret, ut posset ab æterno non diligere, posset esse aliqua variatio aut in essentia Dei, aut in rebus ipsis: nam duo extrema eodem modo se habentia non possunt esse fundamentum contradictorium denominationum, quales sunt diligere, & non diligere: at nulla variatio excogitari potest nec in deo, ut manifestum est, nec in ipsis rebus possibilibus, quia eodem modo semper necessario possibiles sunt: ergo aut dicendum est, eas necessario semper diligi, aut necessario semper non diligi, sed dici non potest, eas a deo necessario non diligi, cum ipsis bonitas aliqua conueniat, ut prædictum est, quia deo placere possunt: ergo voluntas dei necessario fertur in ipsas quoad specificationem, & exercitium, cum quia non possunt displicere deo, tum etiam, quia non possunt non dari. Addit, quod si Deus

si Deus posset velle ab aeterno, & non velle creaturas posibles, posset etiam in tempore incipere non velle, quod antea volebat, & hoc absque vlla in se, aut in ipsis rebus mutatione, quod inconstans non esset, siquidem id fieret absque vlla in Deo variatione, id autem nemo concedet.

Difficile obicitur.

Sed obijciunt aliqui hoc modo, prius natura, quam res sit futura, intelligitur Deus libere volens illam, quam sine vlla sui, aut ipsius creaturæ mutatione posset non velle, ergo circa res posibles nulla in Deo, nec in rebus mutatione intellecta, possumus concipere in Deo velle, & non velle. Respondeo nunquam intelligi Deum velle futuras creaturas, nisi intellectus noster concipiat futuram saltem variationem: & tamen si difficile sit explicari, quare potius Deus sit causa huius, quam illius, quod sequenti disputatione explicabitur: nihilominus cum re ipsa futura est variatio aliqua in rebus, recte dicere possumus, Deum velle hoc, & non illud: at in rebus possibiliibus nulla prorsus variatio est.

Diffinitur.

Denique cum intelligimus, Deum velle rem fore absolute, & sic eum denominamus, simul intelligimus in eo ordinem ad id, quod re vera futurum est, quia nos nominare non possumus actum volendi sine respectu: & cum voluntatem dei ad diuersa referimus, mirum non est, si diuerso modo de illa loquamur, ergo cum eam referimus ad futuram, possumus dicere, deus vult fore: cum vero ad futurum non possumus referre, sed vere res intelligitur non futura, dicimus deum non velle: concepta igitur aliqua mutatione in obiectis necesse est, ut diuerso modo de voluntate dei loquamur; & cum circa possibilia nulla possit intelligi variatio, semper eodem modo de ea loquendum est.

Cum res posibles Deus necessario, non libere diligamus.

Rursus quaerit aliquis, cur dicamus, deum ferri amore complacentiae in creaturas necessario quoad exercitium, cum tamen voluntas humana hoc modo non necessario feratur, nisi in solum deum: sic enim videtur perfectior esse humana voluntas, quam diuina. Respondeo nihil esse imperfectioris diuinæ voluntatis, quod in creaturas eo modo necessario feratur, imo ex maxima eius perfectione provenit. Voluntas enim creata idcirco libere feratur, quia in exercitio sui actus inuenire potest rationem mali: at vero diuina voluntas, cum non habeat actum elicitum, sed deus seipso feratur per essentiam suam in obiecta, ea parte non potest libere quoad exercitium velle; tota igitur libertas ex obiecto debet provenire. Cumque in creaturis possibiliibus, quæ bonæ sunt, non possit ratio mali apparere, & earum bonitas secundum esse possibile necessaria sit, non possunt non ad essentiam dei, ut amantem referri, quia ex seipsis referuntur ad deum suapte natura, & non ex voluntate dei elicitæ: quæ autem suapte natura inuicem comparantur, & referuntur, non possunt non eodem modo semper comparari, nisi mutatione facta in aliquo illorum; talis autem variatio non potuit esse ab aeterno, sed eodem modo creaturæ cum deo, & deus cum illis comparantur: ergo si semel est volens, semper, & necessario est volens. Hinc etiam fit deum non esse suspensum, nec ab actu circa creaturas posibles omnino cessare.

Verum cum dicimus voluntatem dei necessario ferri in creaturas posibles, intelligendum est,

non solum de ipsis, quatenus exsistentes in deo dicuntur esse ipse deus (hoc enim solum esset voluntatem dei ferri in ipsum deum) sed intelligi debet de creaturis secundum esse, formale ipsarum, prout obiectiue in deo esse dicuntur iuxta notata supra disputat. 70. & hæcenus de priori parte nostræ sententiæ.

Posterior vero pars, nempe voluntate efficaci creaturas libere diligere à deo, facile etiam probatur, quia diligere, aut velle hoc modo creaturas, nihil aliud est, quam velle eas aliquo modo producere, & esse existentie eis tribuere; sed nulla est necessitas, quæ deum moueat, ut creaturas producat: potuit enim nihil producere, sicut omnia semel producta destruere: & hoc amore voluntas libere feratur in creaturas. Atque hoc nullus est Catholicorum, qui neget: tamen si Wicleffus, ut retulimus supra disp. 70. capi. 1. dixerit, deum necessitate absoluta omnia fecisse, id quod nonnulli putant, sensisse Aristotelem: ad maiorem vero huius rei explanationem cap. sequenti quadam obseruanda sunt.

CAPVT III.

Notationes ad elucidationem doctrine superioris.

IN primis vero dubitatio quadam Caietani in articulo 3. circa solutionem 6, notari debet, ubi Sanctus Thomas docet scientiam dei necessarium ordinem habere ad obiecta cognita: voluntatem vero ad res volitas, non item: ex quo colligit, creaturas necessario à deo cognosci, sed non necessario amari. Est igitur difficultas Caietani huiusmodi: si loquatur S. doctor de creaturis tantum possibiliibus, sicut à deo necessario cognoscuntur notitia simplicis intelligentiæ, sic etiam necessario amantur simplici affectu, ut supra explicatum est. Si vero de creaturis futuris sermo sit, sicut non necessario diliguntur, sic etiam non necessario videntur, quia poterant non esse futuræ, & ita nec cognosci, nec amari.

Ut igitur Caietanus explicet sententiam Sancti Thomæ, asserit propositionem illam, *Quæcumque Deus sit, ex necessitate scit, si intelligatur de scientia simplicis intelligentiæ, esse in vniuersum veram, & de hac putat loqui S. Thom. quod ego quoque ita existimo.* Hæc itaque differentia est inter intellectum, & voluntatem, quod intellectus scientiæ simplicis intelligentiæ necessario intelligit creaturas posibles, sed voluntas non necessario eas vult. Subiungit deinde aliam differentiam inter scientiam, & voluntatem, & quidem subtilem, quia hoc ipso, quod obiectum scientiæ, ut verum supponitur, sine illud sit possibile, siue futurum, scientia dei necessario fertur in ipsum etiam ut futurum, nam quod verum est non potest non sciri: at supposito obiecto voluntatis diuinæ per intellectum, hoc est, bono aliquo, non necessario voluntas tendit in ipsum ut sit futurum, sed libere; & hoc modo voluntas dei res futuras respicit libere, quamvis scientia ad eas necessario referatur.

Quod si obieciat: sicut supposito, quod res sit futura, necessario cognoscitur, ut futura, sic etiam eadem facta supposito, sequitur necessario amari, ergo quoad res futuras non est vlla differentia scientiæ, & voluntatis: respondet ipse Caiet. adhuc esse discrimen: quoniam scientia, quam deus habet de futuris, supponit ipsa futura, tanquam obiectum.